

Отже, залучення інвестування на принципах ESG, яке пов'язане з ініціативами сталого розвитку, допомагає компаніям краще реагувати на геополітичні ризики, що набуває особливої актуальності попри руйнівний вплив війни, задля розвитку стійкої бізнес-практики навіть в умовах військового стану. Україна відкрита для інвестицій та залучення міжнародного бізнесу в різні галузі економіки, що визначатиме майбутній економічний потенціал України як у протидії глобальним викликам перебігу воєнних дій, так і спроможність нашої держави успішно відбудуватися після їх закінчення.

Список використаних джерел

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#> Text (дата звернення: 4.04.2024).
2. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/Strategiya-stalogo-rozvytku-Ukrayiny-do-2030-roku.pdf> (дата звернення: 14.02.2024).
3. Бай С., Волобуєв М., Кандагура К. Ціннісне управління підприємством: зміни парадигми. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 128(6). С. 33–44.
4. Townsend B. From SRI to ESG: The Origins of Socially Responsible and Sustainable Investing. *The Journal of Impact and ESG Investing*. 2021. 16 p.
5. Бондаренко Л., Блавт А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48> (дата звернення: 5.04.2024).

УДК 336:743

С.В. Волосович,

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри фінансів,

Державний торговельно-економічний університет,

volosovich_sv@ukr.net

СЦЕНАРІЙ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТНОГО РИНКУ В ПОВОЄННОМУ ПЕРІОДІ В УКРАЇНІ

Зростання зацікавленості криптовалютами серед індивідуальних та інституційних інвесторів, можливостей здійснення платежів у криптовалюті за товари та послуги, кількості криптоматив обумовлює посилення масового сприйняття криптовалюти [1, 5]. Неспровокована російська агресія до України спричинила загострення потреб в швидких, безпечних платежах, в надійних інструментах збереження заощаджень домогосподарств та бізнесу, в швидкому переказі коштів, в допомозі українській армії для забезпечення захисту країни, в гуманітарній допомозі українському народу, у вивезенні коштів біженцями, в допомозі родичам та друзям, що постраждали від війни, що обумовило суттєві трансформації ринку криптовалютних активів. Саме криптовалютні активи з їх специфічними характеристиками в частині анонімності, мінімального регулювання або його відсутності в окремих країнах, швидкості розрахунків та мінімальних комісійних за здійснені операції сприяли вибору споживачів як в Україні, так і за її межами, на їх користь. Російська військова агресія в Україні спричинила низку викликів для функціонування криптовалютного ринку. Водночас це дало поштовх для можливостей його подальшого розвитку.

Завдяки своїм характеристикам як складової децентралізованих фінансів в умовах нестабільності криптовалюти залишаються популярним інструментом на платіжному та інвестиційному ринках. Основними причинами, що спонукають споживачів користуватися криптовалютою є [2]:

- розширення складу інвестиційного портфеля;

- операції з криптовалютою розглядаються як азартна гра, результатом якої може бути як отримання так і втрата криптовалюти;
- бажання не втратити можливість придбати криптовалюту;
- здійснення довгострокового плану нагромаджень, зокрема, формування пенсійного фонду;
- політичні/ідеологічні причини, зокрема, недовіра до фінансової системи.

Зацікавленість криптовалютою в Україні залишається стабільно високою. Цей процес посилюється протягом 2020-2023 рр., що може пояснюватися, з одного боку, традиційно значною зацікавленістю українців криптовалютою, з іншого боку, викликами, спричиненими пандемією Covid-19 та посиленнями наслідками військових дій, для вітчизняної фінансової системи. На тлі війни в українців загострилася необхідність в надійному інструменті здійснення заощаджень, платежів, отримання допомоги.

На тлі тісної інтеграції українського ринку фінансових послуг в глобальну криптоспільноту та демократизації суспільства спостерігаються стимулюючі та обмежуючі зрушення на ринку криптовалютних активів в умовах війни.

У складі стимулюючих зрушень можна виокремити залучення коштів благодійними фондами та державою, випуск та продаж токенів NFT, допомогу окремих криптовалютних бірж своїм українським користувачам, зростання кількості суб'єктів господарювання, які пропонують товари та послуги за криптовалюту. Цікавим трендом для благодійних організацій стало залучення коштів за допомогою продажу токенів NFT. Одним із перших проєктів стала колекція ArtWARks – збірка NFT українських митців, що продається на платформі OpenSea. «Мамо, я бачу війну» і «Art under artillery» запустили колекції NFT дитячих малюнків на воєнну тематику. Організації Ukraine DAO через продаж NFT-картинки українського прапора вдалося зібрати близько 7 млн \$ допомоги для українців [3].

Залучення коштів у криптовалюті організовано як благодійними фондами, які допомагають цивільним, що постраждали від військових дій, та Збройним Силам України, так і державою. В умовах воєнного стану в Україні посилюється роль благодійного краудфандингу у криптовалютах з його соціальною та комунікативною функціями [4, 13]. Переважна більшість зібраних коштів використалася на гуманітарні цілі (60 %) і лише 40 % - на потреби Збройних Сил України [5].

Зрушення обмежуючого характеру на криптовалютному ринку в умовах російсько-української війни стосуються застосування санкцій до суб'єктів російської федерації та груп, що фінансують російську військову машину, шляхом їх ідентифікації та блокування криптовалютних гаманців чи заборони їх діяльності.

Серед сценаріїв розвитку криптовалютного ринку в Україні можна виокремити оптимістичний, песимістичний та нейтральний. Вони можуть реалізуватися за певних умов у різних сегментах криптовалютного ринку, змінах у регулюванні та контролі за операціями на ринку, діяльності оферентів послуг щодо захисту чутливої інформації клієнтів для попередження її викрадення.

В межах оптимістичного сценарію має відбутися відновлення майнінгу, розширення платежів у криптовалюті, диверсифікація діяльності благодійних фондів щодо збору коштів у криптовалюті, зростання інтересу до вкладення заощаджень у криптовалюту та частки криптовалюти в інвестиційних портфелях, збільшення кількості криптоматів та розширення їх операцій, унеможливлення застосування криптовалюти як інструменту тіньової економіки внаслідок посилення регулювання криптовалютного ринку.

Реалізація нейтрального сценарію дозволить зберегти в цілому незмінних умов здійснення операцій на криптовалютному ринку.

У випадку реалізації негативного сценарію використання криптовалюти у якості платежу буде епізодичним; скоротяться обсягу майнінгу внаслідок подорожчання електроенергії, руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури атаками російських військ, посилення оподаткування майнінгу, згорнеться діяльність щодо збору коштів у криптовалюті

благодійними фондами, зменшаться можливості здійснення інвестиційних операцій на тлі згорання економічної активності внаслідок військових дій.

Отже, ринок криптовалютних активів в умовах війни в Україні може розвиватися за оптимістичним, песимістичним чи нейтральним сценарієм залежно від реалізації певних умов. Ці умови стосуються стану енергетичної інфраструктури, технічної та правової інфраструктури ринку криптовалютних активів, зміни настроїв користувачів криптовалют, наслідків військових дій.

Список використаних джерел

1. Мазаракі А., Волосович С. Майнінг криптовалют в умовах критичних трансформаційних процесів. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2022. № 2 (142). С. 4-20. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/issue/view/12>
2. Financial Conduct Authority Research Note: Cryptoasset Consumer Research 2020. URL: <https://www.fca.org.uk/publication/research/research-note-cryptoasset-consumer-research-2020.pdf>
3. Палій А. Як криптовалюта допомагає ЗСУ перемагати. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/yak-kriptovalyuta-dopomagaє-zsu-peremagati.html>
4. Мазаракі А., Волосович С. Краудфандинг благодійності в умовах протидії збройній агресії. *SCIENTIA FRUCTUOSA*. 2023. № 1 (147). С. 4-16. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/1752/1664>
5. Baydakova A. (2023) Ukraine Has Raised \$225M in Crypto to Fight Russian Invasion, but Donations Have Stagnated Over the Last Year. *Crystal*. URL: <https://www.coindesk.com/consensus-magazine/2023/07/27/ukraine-has-raised-225m-in-crypto-to-fight-russian-invasion-but-donations-have-stagnated-over-the-last-year-crystal/>.

Д.С. Гребенюк,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП «Митна справа»,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
daniil.hrebeniuk200406@gmail.com
науковий керівник – Т.В.Жибер,
к.е.н., доцент кафедри фінансів Віктора Федосова,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА БІЗНЕСУ: ПРОДУКТИВНЕ ПАРТНЕРСТВО

Співпраця Митної служби України та бізнесу є ключовим фактором для економічного розвитку країни. Ефективна та прозора митна система стимулює зовнішню торгівлю, залучає інвестиції та сприяє створенню нових робочих місць.

У сучасних умовах в Україні здійснити побудову дружніх відносин між митною службою та представниками бізнес-середовища – завдання далеко не легке. Митні працівники часто стикаються із ситуаціями, коли інтереси цих двох суб'єктів – представників бізнесу та представників митної служби – значно відрізняються. Більшість представників бізнесу мають тенденцію дивитися на митницю як на перешкоду для розвитку їхньої справи, що висуває ряд питань щодо справедливості її дій та впливу на формування нових ринкових можливостей.

Проте важливо усвідомити, що існують причини для співпраці. Перш за все, митні платежі грають значну роль у наповненні бюджету. Це важливий елемент фінансування державних програм та проєктів. Таким чином, хоча здавалося б, що митниця лише тисне на бізнес, її роль у забезпеченні фінансової стійкості країни не можна недооцінювати.

Отже, хоча конфліктні ситуації можуть виникати, важливо шукати точки збігу і спільні інтереси для побудови співпраці між митними органами та бізнесом.